

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

30. května 2013*

„Směrnice 93/13/EHS — Zneužívající klauzule ve spotřebitelských smlouvách — Přezkum zneužívající povahy smluvního ustanovení vnitrostátním soudem z úřední moci — Důsledky, které má vnitrostátní soud vyvodit ze zjištění zneužívající povahy ustanovení“

Ve věci C-397/11,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Fővárosi Bíróság (Maďarsko) ze dne 12. července 2011, došlým Soudnímu dvoru dne 27. července 2011, v řízení

Erika Jörös

proti

Aegon Magyarország Hitel Zrt.,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, předseda senátu, M. Ilešič, E. Levits, M. Safjan a M. Berger (zpravodajka), soudci,
generální advokát: P. Mengozzi,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za maďarskou vládu K. Szíjjártó a Z. Fehérem, jako zmocněnci,
- za španělskou vládu A. Rubio Gonzálezem, jako zmocněncem,
- za Evropskou komisi M. Owsiany-Hornung, jakož i M. van Beekem a V. Kreuschitzem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

* Jednací jazyk: maďarština.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288), zejména jejího čl. 6 odst. 1.
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi E. Jörös a společností Aegon Magyarország Hitel Zrt. (dále jen „Aegon“) ve věci částek dlužných na základě smlouvy o úvěru uzavřené mezi těmito účastníky.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 3 odst. 1 směrnice 93/13 definuje zneužívající klauzuli takto:
„Smluvní podmínka, která nebyla individuálně sjednána, je považována za nepřiměřenou [zneužívající], jestliže v rozporu s požadavkem přiměřenosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.“
- 4 Článek 4 odst. 1 této směrnice uvádí:
„[...] posuzuje se nepřiměřenost [zneužívající povaha] smluvní podmínky s ohledem na povahu zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, a s odvoláním na dobu uzavření smlouvy s ohledem na všechny okolnosti, které provázely uzavření smlouvy, a na všechny další podmínky smlouvy nebo jiné smlouvy, ze kterých vychází.“
- 5 Článek 5 uvedené směrnice uvádí:
„V případě smluv, v nichž jsou všechny nebo některé podmínky nabízené spotřebiteli předloženy písemně, musí být tyto podmínky sepsány jasným a srozumitelným jazykem. [...]“
- 6 Pokud jde o účinky spojené se zjištěním zneužívající povahy ustanovení, čl. 6 odst. 1 téže směrnice stanoví:
„Členské státy stanoví, že nepřiměřené podmínky [zneužívající klauzule] použité ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazné a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotýcných nepřiměřených podmínek [zneužívajících klauzulí].“

Vnitrostátní právo

Hmotné právo

- 7 Podle § 209 odst. 1 zákona IV z roku 1959, kterým se zavádí občanský zákoník (a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény; dále jen „občanský zákoník“), platného v době uzavření smlouvy o úvěru dotčené v původním řízení platí, že „všeobecná smluvní podmínka nebo klauzule spotřebitelské smlouvy, která nebyla sjednána individuálně, je zneužívající v případě, že v rozporu s požadavky dobré víry a loajality stanovuje práva a povinnosti stran vyplývající ze smlouvy jednostranně a neodůvodněně v neprospěch strany, která není původcem této klauzule“.

- 8 Ustanovení § 209/A odst. 2 občanského zákoníku stanoví, že takové klauzule jsou neplatné.
- 9 Podle § 2 písm. d) vládního nařízení č. 18/1999 (II.5) ze dne 5. února 1999 o klauzulích ve spotřebitelských smlouvách považovaných za zneužívající (a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999 (II.5) kormányrendelet; *Magyar Közlöny* 1999/8), se za zneužívající považují, pokud se neprokáže opak, zejména taková smluvní ustanovení, která umožňují, aby strana, která uzavírá smlouvu se spotřebitelem, jednostranně změnila smlouvu, aniž by uvedla důvody, které ji k tomu vedou, zejména pak aby navýšila částku peněžitého protiplnění uvedeného ve smlouvě, nebo taková smluvní ustanovení, která umožňují jednostrannou změnu smlouvy na základě pádného důvodu uvedeného ve smlouvě, pokud spotřebitel v takovémto případě není oprávněn smlouvu okamžitě vypovědět nebo rozvázat.

Procesní právo

- 10 Podle § 3 odst. 2 zákona č. III z roku 1952, kterým se zavádí občanský soudní řád (a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény; dále jen „občanský soudní řád“), je soud vázán návrhovými žádáními a právními argumenty, které předloží účastníci řízení, nestanoví-li právní předpisy jinak.
- 11 Podle § 23 odst. 1 písm. k) občanského soudního řádu jsou k řešení sporů, jejichž předmětem je prohlášení neplatnosti zneužívajících klauzulí zejména na základě § 209/A odst. 2 občanského zákoníku, příslušné krajské soudy.
- 12 Usnesení senátu pro občanskoprávní záležitosti Legfelsőbb Bíróság (Nejvyšší soud Maďarska) č. 2/2010/VI.28./PK ze dne 28. června 2012 o některých procesních otázkách vzniklých v řízeních o prohlášení neplatnosti uvádí následující:

- „4. a) Soud může z moci úřední prohlásit neplatnost pouze v případech, kdy je tato neplatnost zjevná a kdy ji lze jednoznačně konstatovat na základě dostupného důkazního materiálu. [...]
- b) Soud je povinen konstatovat z moci úřední neplatnost v řízení ve druhém stupni, pokud lze existenci důvodu neplatnosti bez pochybností vyvodit z informací dostupných v řízení v prvním stupni. [...]
5. a) [...] V občanskoprávních věcech je soud obecně vázán popisem skutkového stavu uvedeným v žalobě, jejím předmětem, a tudíž právem, které zamýšlí účastník řízení uplatnit. Podle § 121 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu musí být v žalobě uvedeno dovolávané právo, avšak nikoli konkrétní právní základ. Skutečnost, že je soud vázán žalobou tedy neznamená, že je soud vázán právním základem nesprávně uplatněným účastníkem řízení. Pokud skutkový stav uvedený účastníkem dává žalobě nebo protinávrhu jiný základ, může jej soud nahradit jeho skutečnou kvalifikací.

[...]“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 13 Dne 4. července 2007 E. Jörös uzavřela se společností Aegon, maďarskou finanční institucí, smlouvu o úvěru ve výši přibližně 160 000 švýcarských franků (CHF) vyplaceném v maďarských forintech (HUF), jehož splatnost byla stanovena ke dni 15. srpna 2024.

- 14 Uvedená smlouva, uzavřená na základě formuláře sestaveného finanční institucí, stanovila platbu úroků s úrokovou sazbou v okamžiku uzavření smlouvy ve výši 4,5 % ročně a platbu poplatků za správu úvěru stanovených k témuž datu ve výši 2,2 % ročně. Poplatek za poskytnutí úvěru ve výši 1,5 % celkové částky úvěru, nejméně však 250 CHF a nejvýše 1 759 CHF, byl splatný v okamžiku splatnosti úvěru. Skutečná roční sazba nákladů tedy dosáhla 7,658 %.
- 15 V ustanovení 3.2 obecné části II smlouvy o úvěru uzavřené mezi E. Jörös a společností Aegon se stanoví, že věřitel je oprávněn ke konci každého účetního období změnit částku poplatků za správu úvěru na další období, a to podle sazebníku a způsobem, který je stanoven vnitřními předpisy této finanční instituce.
- 16 V ustanovení 8.2 smlouvy se uvádí, že věřitel je oprávněn jednostranně změnit výši úrokové sazby a dalších poplatků z úvěrové smlouvy, jakož i zavést nové sazby poplatků a nákladů, a to za předpokladu, že dojde ke změně nákladů nezbytných pro financování operace.
- 17 V ustanovení 12.2 téže smlouvy se uvádí, že pokud v důsledku změny některého z právních nebo správních ustanovení, nebo též změny výkladu uvedených ustanovení vzniknou společnosti Aegon další náklady, které nemohla předvídat v okamžiku uzavření smlouvy, dlužník je povinen uhradit na žádost této instituce částku, která pokryje uvedené náklady, nebo může uvedená instituce v takovémto případě jednostranně změnit úrokovou sazbu úvěru či částku poplatku.
- 18 Smlouva o úvěru nestanovila právo okamžitého vypovězení ve prospěch dlužníka v případě jednostranné změny podmínek ze strany finanční instituce.
- 19 Erika Jörös podala proti společnosti Aegon – věřiteli – žalobu k Pesti Központi kerületi bíróság (okresní soud Pest). V žalobě uplatňovala částečnou neplatnost smlouvy o úvěru a tvrdila, že některá její ustanovení mají lichvářskou povahu, odporují dobrým mravům a jsou fiktivní. Nepožádala však soud o částečné zrušení uvedené smlouvy z důvodu zneužívající povahy jejích ustanovení.
- 20 Pesti Központi kerületi bíróság žalobu E. Jörös zamítl rozsudkem ze dne 2. prosince 2010. Z odůvodnění uvedeného rozsudku vyplývá, že E. Jörös se nepodařilo prokázat, že sporná ustanovení smlouvy o úvěru mají lichvářskou povahu, odporují dobrým mravům a jsou fiktivní.
- 21 Erika Jörös se proti uvedenému rozsudku odvolala k Fővárosi Bíróság (nyní Fővárosi Törvényszék). Uplatňuje neplatnost ustanovení 3.2, 8.1, 8.2 a 12.2 smlouvy o úvěru, protože zjevně odporují dobrým mravům, neboť umožňují, aby věřitel jednostranně měnil smluvní ustanovení, a přenáší na dlužníka následky změn později provedených věřitelem, na které dlužník nemá žádný vliv. Tvrdí, že v důsledku změn provedených na základě dotčených ustanovení se výše úvěru a splátek zvýšily natolik, že se pro ni staly neúnosnými.
- 22 Za těchto podmínek se Fővárosi Bíróság rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
  - „1) Je v souladu s čl. 7 odst. 1 směrnice [93/13] postup vnitrostátního soudu, který na základě zjištění zneužívající povahy některé ze všeobecných smluvních podmínek, na které odkazuje žaloba, provede z uvedeného důvodu přezkum neplatnosti této podmínky, přestože to účastníci řízení výslovně nenavrhli?
  - 2) Má vnitrostátní soud povinnost v řízení zahájeném spotřebitelem uplatnit postup uvedený v první otázce, přestože pravomoc prohlásit neplatnost smlouvy z důvodu zneužívající povahy některé z jejích všeobecných podmínek v zásadě nepřisluší okresnímu soudu, nýbrž soudu vyššího stupně, pokud poškozená strana podá z tohoto důvodu žalobu?

- 3) Je v případě kladné odpovědi na druhou otázku možné, aby vnitrostátní soud rozhodující v druhém stupni provedl přezkum zneužívající povahy všeobecné smluvní podmínky, ačkoli tato otázka nevyvstala v řízení v prvním stupni, přičemž podle vnitrostátních právních předpisů zpravidla nemůže v odvolacích řízeních zohledňovat nové skutečnosti či důkazy?“

K předběžným otázkám

Ke třetí otázce

- 23 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu, kterou je třeba přezkoumat nejdříve, je to, zda směrnice 93/13 musí být vykládána v tom smyslu, že vnitrostátní soud, rozhodující o odvolání ve sporu týkajícím se platnosti ustanovení obsažených ve smlouvě uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem na základě formuláře připraveného prodávajícím nebo poskytovatelem, má právo přezkoumat zneužívající povahu sporných ustanovení, ačkoli tento důvod neplatnosti nebyl uplatněn v řízení v prvním stupni, přestože podle vnitrostátního práva zpravidla nemůže v odvolacích řízeních zohledňovat nové skutečnosti či důkazy.
- 24 Úvodem je třeba uvést, že – jak zdůraznila Evropská komise – předkládací rozhodnutí neobsahuje žádné informace o tom, zda účastníci sporu v původním řízení předložili v řízení o odvolání nové skutečnosti nebo nové důkazy. Pokud má být třetí otázka vykládána v tom smyslu, že se částečně týká toho, zda odvolací soud, rozhodující ve sporu týkajícím se platnosti klauzulí obsažených ve smlouvě uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem, musí přijmout nově předložené skutečnosti nebo důkazy, je tato část otázky hypotetická, a tudíž nepřipustná (obdobně viz zejména rozsudek ze dne 29. ledna 2013, Radu, C-396/11, bod 24).
- 25 Pro účely odpovědi na přípustnou část otázky je třeba připomenout, že čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13, podle kterého nejsou zneužívající klauzule pro spotřebitele závazné, představuje kogentní ustanovení, jehož cílem je nahradit formální rovnováhu, kterou smlouva nastoluje mezi právy a povinnostmi smluvních stran, rovnováhu skutečnou, která umožňuje obnovit rovnost mezi těmito smluvními stranami (viz zejména rozsudky ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, bod 40, a ze dne 21. února 2013, Banif Plus Bank, C-472/11, bod 20).
- 26 V zájmu zajištění ochrany zamýšlené směrnicí 93/13 Soudní dvůr již opakovaně zdůraznil, že nerovné postavení existující mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem může být narovnáno pouze pozitivním zásahem, který je vnější v poměru k samotným smluvním stranám (viz zejména výše uvedené rozsudky Banco Español de Crédito, bod 41, a Banif Plus Bank, bod 21 a citovaná judikatura).
- 27 Právě proto Soudní dvůr rozhodl, že vnitrostátní soud má povinnost, pokud má k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu, posoudit z úřední moci zneužívající povahu smluvního ustanovení spadajícího do působnosti směrnice 93/13, a vyrovnat tak nerovnováhu, která existuje mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem (viz zejména výše uvedené rozsudky Banco Español de Crédito, body 42 až 44, a Banif Plus Bank, body 22 až 24).
- 28 Role, která je unijním právem přiznána vnitrostátnímu soudu v předmětné oblasti, se proto neomezuje na pouhou možnost vyslovit se k případně zneužívající povaze určitého smluvního ustanovení, nýbrž zahrnuje i povinnost posoudit tuto otázku z úřední moci, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu (viz zejména výše uvedené rozsudky Banco Español de Crédito, bod 43, a Banif Plus Bank, bod 23).
- 29 Ohledně výkonu těchto povinností vnitrostátním soudem druhého stupně je třeba připomenout, že při neexistenci unijní právní úpravy je úkolem vnitrostátních právních řádů členských států, aby na základě zásady své procesní autonomie upravily procesní podmínky opravných prostředků sloužících k zajištění

ochrany práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva. Tyto podmínky však nesmí být méně příznivé než ty, kterými se řídí obdobné situace vnitrostátní povahy (zásada rovnocennosti), ani nesmí být upraveny tak, aby v praxi znemožňovaly nebo nadměrně ztěžovaly výkon práv přiznaných unijním právním řádem (zásada efektivity) (v tomto smyslu viz výše uvedené rozsudky Banco Español de Crédito, bod 46, a Banif Plus Bank, bod 26).

- 30 Ohledně zásady rovnocennosti je třeba uvést, že z ní vyplývá, že pokud má vnitrostátní soud druhého stupně možnost nebo povinnost posoudit z úřední moci platnost právního aktu s ohledem na vnitrostátní pravidla o veřejném pořádku, ačkoli tento rozpor nebyl v řízení v prvním stupni uplatněn, přísluší mu rovněž výkon této pravomoci za účelem posouzení z úřední moci, s ohledem na kritéria směrnice 93/13, zneužívající povahy smluvního ustanovení spadajícího do její působnosti. Pokud předkládající soud zjistí, že disponuje uvedenou pravomocí v rámci situací vnitrostátní povahy, je povinen tuto pravomoc uplatnit i v takové situaci, jako je situace v původním řízení, jež ohrožuje práva spotřebitele plynoucí z unijního práva (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 6. října 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, Sb. rozh. s. I-9579, body 53 a 54, jakož i ze dne 30. května 2013, Asbeek Brusse a de Man Garabito, C-488/11, body 45 a 46).
- 31 V každém případě je nutno uvést, že Soudní dvůr nemá na základě předloženého spisu k dispozici žádnou informaci, která by mohla vyvolat pochybnosti ohledně souladu právní úpravy dotčené v původním řízení s touto zásadou.
- 32 K zásadě efektivity je nutno připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora každý případ, v němž vyvstává otázka, zda vnitrostátní procesní ustanovení znemožňuje nebo nadměrně ztěžuje použití unijního práva, musí být analyzován s přihlédnutím k místu tohoto ustanovení v řízení jako celku, jeho průběhu a jeho zvláštnostem u různých vnitrostátních soudních orgánů (viz výše uvedený rozsudek Banco Español de Crédito, bod 49 a citovaná judikatura). Vnitrostátní soud musí vykládat a uplatňovat veškerá dotčená vnitrostátní ustanovení, v největší možné míře tak, aby zajistil účinné uplatňování práv zaručených ustanoveními unijního práva.
- 33 V projednávané věci ze spisu předloženého Soudnímu dvoru vyplývá, že soud v druhém stupni musí podle bodu 4 písm. b) usnesení občanskoprávního senátu Legfelsőbb Bíróság č. 2/2010/VI.28./PK ze dne 28. června 2010 posoudit případnou neplatnost z úřední moci, pokud je tato neplatnost zjevná a lze ji jednoznačně konstatovat na základě důkazního materiálu dostupného v řízení v prvním stupni.
- 34 Uvedené usnesení v bodě 5 písm. a) rovněž uvádí, že pokud skutkový stav uvedený účastníkem dává žalobě nebo protinávrhu jiný základ, než jaký uplatňuje uvedený účastník, může soud, který věc projednává, provést vhodnou opravu právní kvalifikace základu předloženého návrhu.
- 35 Jak tvrdí maďarská vláda ve vyjádřeních předložených Soudnímu dvoru, lze z uvedeného usnesení vyvodit, že v maďarském právním systému má odvolací soud pravomoc – jakmile má k dispozici skutkové a právní okolnosti k tomu nezbytné – posoudit z úřední moci, nebo prostřednictvím změny kvalifikace právního základu návrhu existenci důvodu neplatnosti smluvního ustanovení vyplývajícího z uvedených okolností, ačkoli účastník řízení, který mohl neplatnost namítat, se uvedeného důvodu neplatnosti nedovolával.
- 36 Jak se připomíná v bodě 30 tohoto rozsudku, pokud má vnitrostátní soud druhého stupně uvedenou pravomoc v rámci situací vnitrostátní povahy, je povinen ji uplatnit v takové situaci, jako je situace ve sporu v původním řízení, kdy jsou ohrožena práva spotřebitele plynoucí ze směrnice 93/13.
- 37 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že vnitrostátní procesní pravidla použitelná ve sporu v původním řízení sama o sobě nevykazují povahu, která by znemožnila nebo nadměrně ztížila zachování práv, která spotřebiteli přiznává směrnice 93/13.

38 S ohledem na výše uvedené je na třetí otázku třeba odpovědět, že směrnice 93/13 musí být vykládána v tom smyslu, že pokud vnitrostátní soud druhého stupně, který projednává spor týkající se platnosti ustanovení obsažených ve smlouvě uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem na základě formuláře vypracovaného uvedeným prodávajícím nebo poskytovatelem, má podle vnitrostátních procesních pravidel pravomoc přezkoumat všechny důvody neplatnosti jasně vyplývající ze skutečností předložených v prvním stupni a případně pravomoc na základě prokázaných skutečností překvalifikovat právní základ uplatněný za účelem určení neplatnosti uvedených ustanovení, musí tento soud s ohledem na kritéria uvedené směrnice posoudit z úřední moci, nebo prostřednictvím změny kvalifikace právního základu návrhu, zneužívající povahu uvedených ustanovení.

K první otázce

39 Podstatou této otázky předkládajícího soudu je, zda musí být článek 7 směrnice 93/13 vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který určil zneužívající povahu smluvního ustanovení, může z úřední moci posoudit, zda je třeba z toho důvodu smlouvu zrušit, ačkoli účastníci v tomto smyslu nepodali návrh.

40 Pokud jde o kroky, které se týkají jednotlivých spotřebitelů, článek 6 odst. 1 první věta směrnice 93/13 ukládá členským státům povinnost stanovit, že zneužívající klauzule „nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazné“.

41 Soudní dvůr vyložil uvedené ustanovení v tom smyslu, že vnitrostátní soud musí vyvodit veškeré důsledky, které podle vnitrostátního práva vyplývají ze zjištění zneužívající povahy dotčeného ustanovení, aby se ujistil, že toto ustanovení není pro spotřebitele závazné (viz zejména výše uvedené rozsudky Banco Español de Crédito, bod 63, a Banif Plus Bank, bod 27). V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že pokud vnitrostátní soud považuje určitou smluvní klauzuli za zneužívající, má povinnost vyloučit její použití, ledaže s tím spotřebitel poté, co byl uvedeným soudem upozorněn, nesouhlasí (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. června 2009, Pannon GSM, C-243/08, Sb. rozh. s. I-4713, bod 35).

42 Z této judikatury vyplývá, že plná účinnost ochrany stanovené směrnicí 93/13 vyžaduje, aby vnitrostátní soud, který z úřední moci zjistil, že ustanovení je zneužívající povahy, mohl z tohoto zjištění vyvodit veškeré důsledky, aniž by čekal, až spotřebitel, který je informován o svých právech, navrhne zrušení uvedeného ustanovení (v tomto smyslu viz výše uvedené rozsudky Banif Plus Bank, bod 28, jakož i Asbeek Brusse a de Man Garabito, bod 50).

43 Jak již Soudní dvůr rozhodl, taková vnitrostátní právní úprava, jako je úprava dotčená ve věci v původním řízení, která stanoví, že ustanovení prohlášená za zneužívající jsou neplatná, splňuje požadavky čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. dubna 2012, Invitel, C-472/10, body 39 a 40).

44 Vnitrostátní soud musí mimoto posoudit dopad určení zneužívající povahy dotčeného ustanovení na platnost dotčené smlouvy a určit, zda může uvedená smlouva nadále existovat bez uvedeného ustanovení (v tomto smyslu viz usnesení ze dne 16. listopadu 2010, Pohotovost', C-76/10, Sb. rozh. s. I-11557, bod 61).

45 V tomto ohledu čl. 6 odst. 1 *in fine* směrnice 93/13 uvádí, že „smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotýcných nepřiměřených podmínek [zneužívajících klauzulí]“ (rozsudek ze dne 15. března 2012, Pereničová a Perenič, C-453/10, bod 29).

- 46 Jak totiž uvedl Soudní dvůr, cílem sledovaným unijním zákonodárcem v rámci směrnice 93/13 je nastolit rovnováhu mezi smluvními stranami a zároveň v zásadě ponechat smlouvu jako celek v platnosti, nikoli zrušit všechny smlouvy, které obsahují zneužívající klauzule (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Pereničová a Perenič, bod 31).
- 47 Co se týče kritérií, která umožňují posoudit, zda může smlouva skutečně nadále existovat bez zneužívajících klauzulí, Soudní dvůr rozhodl, že jak znění čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13, tak požadavky týkající se právní jistoty hospodářských činností hovoří ve prospěch objektivního přístupu při výkladu tohoto ustanovení (výše uvedený rozsudek Pereničová a Perenič, bod 32). Avšak vzhledem k tomu, že uvedená směrnice harmonizovala vnitrostátní právní úpravy týkajících se zneužívajících klauzulí pouze částečně a minimálně, nic nebrání tomu, aby smlouva uzavřená mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem obsahující jednu nebo více zneužívajících klauzulí byla v souladu s unijním právem prohlášena za neplatnou v plném rozsahu, jestliže se ukáže, že to zajistí lepší ochranu spotřebitele (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Pereničová a Perenič, bod 35).
- 48 Na první otázku je tedy třeba odpovědět tak, že čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který určí zneužívající povahu smluvního ustanovení, je povinen jednak vyvodit veškeré důsledky, které podle vnitrostátního práva vyplývají z uvedeného určení, aby se ujistil, že dotčený spotřebitel nebude uvedeným ustanovením vázán, a to aniž by čekal, až spotřebitel podá v tomto ohledu návrh, a jednak je povinen posoudit, v zásadě na základě objektivních kritérií, zda může dotčená smlouva nadále existovat bez uvedeného ustanovení.

Ke druhé otázce

- 49 Podstatou této otázky předkládajícího soudu je, zda směrnice 93/13 musí být vykládána v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který z úřední moci určil zneužívající povahu smluvního ustanovení, může přezkoumat nutnost smlouvu z uvedeného důvodu zrušit, ačkoli podle vnitrostátních procesních pravidel spadají spory, jejichž předmětem je prohlášení neplatnosti zneužívajících klauzulí, do příslušnosti jiného soudního orgánu.
- 50 V tomto ohledu je třeba uvést, že je na právním řádu každého členského státu, aby určil soud příslušný k řešení sporů ohrožujících práva jednotlivce vyplývající z unijního právního řádu, přičemž se rozumí, že členské státy mají odpovědnost zajistit v každém případě účinnou ochranu uvedených práv. S touto výhradou Soudnímu dvoru nepřisluší, aby zasahoval do řešení problémů týkajících se příslušnosti, které může vyvolat na úrovni uspořádání vnitrostátního soudnictví kvalifikace určitého na unijním právu založeného právního stavu (viz zejména rozsudky ze dne 17. září 1997, Dorsch Consult, C-54/96, Recueil, s. I-4961, bod 40, a ze dne 22. května 2003, Connect Austria, C-462/99, Recueil, s. I-5197, bod 35).
- 51 Jak je však připomenuto v bodech 43 a 44 tohoto rozsudku, Soudní dvůr vyložil čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 v tomto smyslu, že vnitrostátní soud musí vyvodit veškeré důsledky, které podle vnitrostátního práva vyplývají ze zjištění zneužívající povahy dotčeného ustanovení, aby se ujistil, že toto ustanovení není pro spotřebitele závazné.
- 52 Za těchto podmínek z požadavku výkladu vnitrostátního práva v souladu se směrnicí 93/13 a z požadavku na účinnou ochranu práv spotřebitele vyplývá, že vnitrostátnímu soudu přísluší, je-li to možné, uplatňovat vnitrostátní procesní pravidla tak, aby bylo dosaženo výsledku určeného čl. 6 odst. 1 uvedené směrnice.

- 53 Na druhou otázku je tedy třeba odpovědět, že směrnice 93/13 musí být vykládána v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který z úřední moci určil zneužívající povahu smluvního ustanovení, musí v mezích možností uplatnit vnitrostátní procesní pravidla tak, aby vyvodil všechny důsledky, které podle vnitrostátního práva vyplývají ze zjištění zneužívající povahy dotčeného ustanovení, aby se ujistil, že toto ustanovení není pro spotřebitele závazné.

K nákladům řízení

- 54 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

- 1) **Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách musí být vykládána v tom smyslu, že pokud vnitrostátní soud druhého stupně, který projednává spor týkající se platnosti ustanovení obsažených ve smlouvě uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem na základě formuláře vypracovaného uvedeným prodávajícím nebo poskytovatelem, má podle vnitrostátních procesních pravidel pravomoc přezkoumat všechny důvody neplatnosti jasně vyplývající ze skutečností předložených v prvním stupni a případně pravomoc na základě prokázaných skutečností překvalifikovat právní základ uplatněný za účelem určení neplatnosti uvedených ustanovení, musí tento soud s ohledem na kritéria uvedené směrnice posoudit z úřední moci, nebo prostřednictvím změny kvalifikace právního základu návrhu zneužívající povahu uvedených ustanovení.**
- 2) **Článek 6 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který určí zneužívající povahu smluvního ustanovení, je povinen jednak vyvodit veškeré důsledky, které podle vnitrostátního práva vyplývají z uvedeného určení, aby se ujistil, že dotčený spotřebitel nebude uvedeným ustanovením vázán, a to aniž by čekal, až spotřebitel podá v tomto ohledu návrh, a jednak je povinen posoudit, v zásadě na základě objektivních kritérií, zda může dotčená smlouva nadále existovat bez uvedeného ustanovení.**
- 3) **Směrnice 93/13 musí být vykládána v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který z úřední moci určil zneužívající povahu smluvního ustanovení, musí v rámci možností uplatnit vnitrostátní procesní pravidla tak, aby vyvodil všechny důsledky, které podle vnitrostátního práva vyplývají ze zjištění zneužívající povahy dotčeného ustanovení, aby se ujistil, že toto ustanovení není pro spotřebitele závazné.**

Podpisy.